

polio

Nr. 2/2001 - 16. årgang

Tidsskrift for Landsforeningen for polioskadde
Tilsluttet Norges Handikapforbund

10 år
LFPS

Historien om damesykkelen

I 1969/70 hadde jeg fått et engelsk statsstipend for å studere teaterpedagogikk ved Central School of Speech and Drama i London.

Omtrent der begynner historien...

Tekst:
Helge Reistad

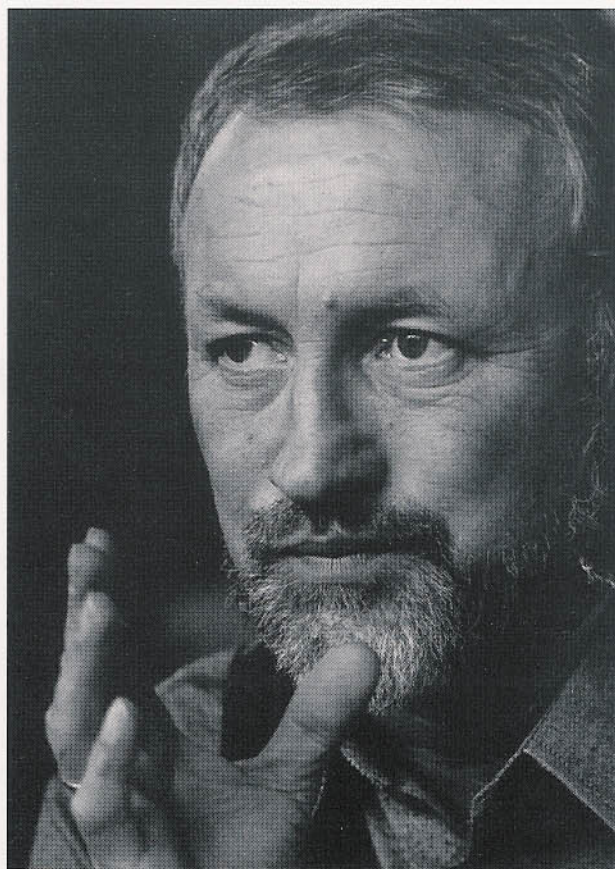
I 1969/70 hadde jeg fått et engelsk statsstipend for å studere teaterpedagogikk ved Central School of Speech and Drama i London. I samarbeid med Reidar Skagestad, den nyutnevnte rektoren ved Statens Teaterhøgskole, skulle jeg undersøke de ulike filosofiene bak engelsk dramautdanning med tanke på å opprette en faglærerutdanning i drama/teater ved Teaterhøgskolen.

På min ferd til engelske utdanningsinstitusjoner kom jeg våren 1970 til Exeter University, hvor Malcolm Ross ledet et forskningsprosjekt om «Ungdom og kunst». Året etter var jeg blitt utnevnt til en av Europarådets fagspesialister i drama, som var med på å evaluere prosjektet, og i 1971 var jeg med på et praktisk seminar som søkte å belyse sammenhengen mellom sansehukommelse og ulike kunstneriske uttrykk. Og der

starter bakgrunnen for historien:

Vi ble bedt om å fortelle en hvilken som helst historie fra barndommen til en tilfeldig valgt partner. Jeg trodde jeg ikke hadde noen historie å fortelle, men jeg husket noen vage brokker fra den gangen jeg holdt på å bli overkjørt av to damplokomotiver. Vi ble bedt av lederen om å holde partneren i hånda, lukke øynene og se historien utvikle seg for oss i tankene. Jeg lukket øynene og prøvde bare ved hjelp av håndtrykket å formidle hva jeg opplevde.

Ut fra signalene hun hadde oppfattet, forsøkte partneren etterpå å fortelle meg hva hun hadde opplevd, og hva hun trodde historien dreide seg om. Det førte til en nær og fin samtale, som snart ble avbrutt av at vi hver for oss skulle lage en tegning, et slags partitur, hvor vi nedtegnet rytmen i (og oppbyggingen av) fortellingen. På denne og

Artikkelforfatteren Helge Reistad.

andre måter ble sanseropplevelsene fra barndommen gjenskapt, og historien om min barndoms første sykkel tok form:

Damesykkelen

Det var på senhøsten i 1950 (på Skøyen gård i Løten). Jeg fylte 8 år, og foran meg på salen i andre etasje stod en sykkel, innpakket i gråpapir. Jeg gledet meg: Endelig skulle jeg få sykle til skolen!

Den sølvgrå lakken kom til syne ettersom gråpapiret ble revet av. «Trygg» stod det på navneplaten. Men hva var dette? Det var ingen

stang på sykkelen! I stedet var rammen bøyet ned i en runding ved pedale. Det var en liten damesykel!!!

Skuffelsen og sinnet skyllet over meg! At en gutt som meg skulle måtte sykle på en damesykel! Forklaringen var saklig og grei. Siden jeg hadde en lammet venstre arm (etter å ha fått poliomyelitt som toåring), ville jeg ha fått problemer med å få beinet over setet på en herresykel; det var bedre å komme seg opp på en damesykel. Og den lille damesykkelen var den minste de hadde funnet, og den var til å vokse med for en åtteåring.

Jeg lærte meg å sykle. Og flere skrubbår senere, og etter å ha lært å takle morsomme bemerkninger som «åsså damesykkel a gitt!» fra skolekamerater, var jeg blitt en kløpper (flink) til å ta meg fram. Jeg fikk flyttet forhjulets håndbrekk over på høyre side av styret, og når jeg bremsset med pedalen fikk jeg bakhjulet til å stå stille, slik at sykkelen skrenset på grusen. Jeg lekte at jeg var rallycross-kjører. På veien fra skolen ved kirken, ned mot Veenskrysset og Løten stasjon, var det ingen som kjørte så fort som meg i løsgrusen.

Det var blitt høst på ny. Jeg var i bursdagsselskap hos en kamerat på den andre siden av jernbanelinjen som delte Løten sentrum (til daglig bare kalte «stasjon») i to deler. Vi hadde lest spennende tegneserier om cowboyer og flygende tallerkener, men plutselig ble jeg minnet på at jeg skulle ha vært hjemme for lenge siden. Jeg kastet meg på sykkelen, og fór hjemover. Jeg nærmet meg jernbaneovergangen, og husker at jeg syklet forbi en dame som sneglet seg av gårde.

Og da, halvveis gjemt bak noen godsvogner, ser jeg toget komme prustende inn på stasjonen. To digre damplokomotiver! Jeg husker jeg dro til håndbrekket og sto på bremsepedalen, bakhjulet låste seg og laget en stripe i grusen. Og jeg stoppet. Midt på jern-

baneskinna! Damplokomotivene bremsset opp det lange godstoget. De digre jernhjulene sto stille, og det gnistret fra jern mot jern.

Jeg ser mot toget som kommer mot meg. Jeg står over skrevs i damesykkel-ramma midt i skinnegangen, jeg legger sykkelen ned, tar tak i styret, og drar i sykkelen for å få den vekk fra sporet. De to damplokomotivene kommer prustende mot meg, men jeg enset dem ikke lenger. Styret hadde satt seg fast på innsiden av jernbanesporet. Jeg drar og drar, men styret rikker seg ikke. Jeg står krumbøyd med det ene benet inne i jernbanesporet og det andre utenfor og drar. I dette sekundet var det bare jernbanesporet og sykkelstyret som eksisterte for meg. Jeg dro og dro.

Plutselig kjenner jeg to armer om livet, og jeg blir dratt bakover idet toget skingrer forbi. Jeg faller bakover, og lander på fru Hagen fra Samvirkelaget. Hjulene på lokomotivene står stille, og dampen står til alle kanter, da sykkelen blir mast ned i skinnegangen, og restene blir dradd med nedover mot stasjonsområdet. Til slutt stilner det. Forskremte mennesker kommer løpende til. Noen ringer far.

Jeg blir livredd. Hva kommer far til å si? Jeg skulle vært hjemme for lenge siden. Og hva med sykkelen, nesten ny og allting. Jeg venter å få kjeft, ja, kanskje ris med

kvisten, slik som storebror fikk en gang. Men nå er det ikke noe å gjøre. Ingen ting å si. Bare vente.

Og der kommer far i den gamle T-Forden med lasteplan bak. Restene av sykkelen blir lagt bakpå, og vi kjører hjem. Det er stille. Vi kjører omveien, gjennom jernbaneundergangen, og jeg venter på kjeft. Men far ser ikke sint ut, bare alvorlig lik-som. Jeg har aldri sett ham slik før. Vi stopper og legger av sykkelen på verkstedet til Andersen. Det er ikke noe å reparere. Noen deler kanskje.

Vi kjører hjemover til gården. "Du vil vel kanskje ha en guttesykkel, nå?" spør far stille. Siden blir det ikke snakket mer

om denne hendelsen.

Året etter tar jeg ut alle pengene mine fra banken. En kjempesvær grønn femhundrekro-ners-seddel. Jeg kjøper blå Diamant herresykkel med tre gir og lav ramme. Kontant! Og jeg spør ikke om lov engang. Kjempeherlig!

PS.

Da jeg senere kom tilbake til Løten som uteksaminiert lærer, var det bygget en fotgjenger-undergang på det stedet jeg nær var blitt overkjørt av to damplokomotiver. Jeg tror den lille sykkel-turen min hadde noe med det å gjøre.

DS.

